

1976

	СІЧЕНЬ	ЛЮТЯ	БЕРЕЗЕНЬ
Пн.	5 12 19 26	2 9 16 23	1 8 15 22 29
Вт.	6 13 20 27	3 10 17 24	2 9 16 23 30
Ср.	7 14 21 28	4 11 18 25	3 10 17 24 31
Чт.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	4 11 18 25
Пт.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	5 12 19 26
Сб.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	6 13 20 27
Нд.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	7 14 21 28
	КВІТЕНЬ	ТРАВЕНЬ	ЧЕРВЕНЬ
Пн.	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Вт.	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Ср.	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Чт.	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24
Пт.	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
Сб.	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
Нд.	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
	ЛИПЕНЬ	СЕРПЕНЬ	ВЕРЕСЕНЬ
Пн.	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
Вт.	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
Ср.	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29
Чт.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30
Пт.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
Сб.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
Нд.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
	ЖОВТЕНЬ	ЛИСТОПАД	ГРУДЕНЬ
Пн.	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
Вт.	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
Ср.	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
Чт.	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
Пт.	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
Сб.	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
Нд.	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26



XXXVIII ЧЕМПІОНАТ СРСР XXXVIII ЧЕМПІОНАТ СРСР XXXVIII ЧЕМПІОНАТ СРСР



ФУТБОЛ · 76

Упорядник — О. Й. ЧЕРКАСЬКИЙ.

У підготовці збірника взяли участь В. Бра-
ницький, О. Гаврилов, Д. Герасименко,
Ю. Лазарєв, А. Мельник, К. Михайленко,
М. Михайлов, О. Черкаський, М. Шишов.

Шаржі А. Арутюнянца за темами
А. Костовецького.

Фото П. Лейка, Ю. Шаїнського.

ДОВІДНИК-КАЛЕНДАР

ФУТБОЛ-76

КУБОК ДО КУБКА

Чимало яскравих, переконливих перемог було в активі киян минулого сезону. Та серед них справжніми перлинами виблискують два виграші в мюнхенській «Баварії».

Наші спортивні оглядачі сказали, мабуть, усі можливі слова визнання на адресу лідера радянського футболу. Тож послухаємо ще й думку родоначальників цієї найпопулярнішої гри. Ось що писав англійський футбольний щомісячник «Уорлд соккер»: «Винятково майстерна, швидка, різноманітна гра радянської команди заінтригувала всіх. Як вона спромоглася настільки змінитися протягом такого короткого часу? І де тепер її місце в європейському таблиці про ранги?»

Переконливу відповідь на це запитання й дали поединки київського «Динамо» з мюнхенською «Баварією», тією самою, що досі виграла всі фінали і в складі якої виступають шестеро чемпіонів світу. Ми не забудемо 6 жовтня 1975 року, матч киян з командою, очолюваною Францом Беккенбауером, не забудемо, як динамівці, одержавши з рук президента УЄФА Артеміо Франкі метровий Супер-

кубок, під овації стотисячних трибун Центрального стадіону пройшли коло пошани.

Що таке Суперкубок?

Навесні 1975 року динамівці Києва вперше в історії вітчизняного футболу завоювали один з трьох головних призів для клубів нашого континенту — Кубок володарів кубків. А футболісти «Баварії» тоді ж таки вдруге підряд здобули Кубок європейських чемпіонів. Отож західнонімецька команда запропонувала киянам з'ясувати в двох іграх, кому з них віддати пальму першості на європейській футбольній арені.

Це змагання між володарями Кубка чемпіонів і Кубка кубків має коротеньку передісторію. Його ідея належить голландцям. За їхньою пропозицією 1973 року зустрілися переможці європейських турнірів — уславлений «Аякс» і шотландський клуб «Глазго Рейнджерс», який у травні 1972 року на барселонському стадіоні виграв фінальний матч Кубка кубків у московського «Динамо». Голландський «Аякс» був явно сильніший, завдавши шотландцям поразок в обох зустрічах — 3:1 і 3:2.

Наступний розиграш Суперкубка відбувся в січні 1974 року. Одним з претендентів знову був «Аякс» (він і 1973 року завоював Кубок чемпіонів). А суперником голландців став клуб «Мілан», володар Кубка кубків. На міланському стадіоні голландські футболісти програли — 0:1, зате вдома, в повторному поєдинку, «Аякс» розгромив італійських футболістів з рахунком 6:0.

І ось торік Суперкубок змінив амстердамську прописку на київську, після того як динамівці двічі (1:0 і 2:0) взяли гору над «Баварією».

Перший матч, який відбувся 9 вересня в Мюнхені, наші любители футболу не бачили. Уявлення про цю гру склалося з відзвітів багатьох оглядачів, футболістів, тренерів. Згодом і телебачення показало в запису фрагмент поединку, в якому Олег Блохін забиває свій супергол. Згадаймо, як це сталося. Йшла 66-а хвилина гри. Одержавши довгий пас, наш форвард обманним рухом залишив за спиною свого «опікуна» Шварценбека, обіграв Румменіге, що забарився, проскочив між Вайсом і Цобелем і точно пробив у дальній від Майєра кут воріт.

Нагадаємо: динамівці опинилися в скрутній ситуації, вийшовши на поле мюнхенського стадіону без чотирьох гравців основного складу. А під час гри, ще в першому таймі, було травмовано Колотова, і його вже ніким було замінити. Поки йому подавали допомогу, кияни хвилин десять грали вдесьтох. Колотов знову вийшов на поле, і ніхто на трибунах не здогадувався, як йому тяжко. Київські футболісти виявили в цьому поєдинку справжню спортивну мужність. Вони грали спокійно, розважливо й самовіддано, нав'язавши баварцям манеру гри, яка влаштовувала «Динамо». Гості не дали

суперникам простору для швидких атак, перекрили фланги, примусили господарів грати в центрі, де їх легше було нейтралізувати. А контратаки Блохіна, Колотова, Буряка, Слободяна виявилися ефективнішими, ніж дії мюнхенських «зірок».

І в повторному матчі, що відбувся в столиці України 6 жовтня, динамівці в чудовому стилі перемогли дворазових володарів Кубка чемпіонів. Княни атакували широко, винахідливо, і дедалі помітнішою ставала їхня перевага — ігрова й територіальна, тактична й технічна. Знову на вістрі атак був Блохін, і два його влучних удари на 40-й і 63-й хвилинах досягли мети — 2 : 0.

«Ми програли сильнішій команді,— сказав наставник «Баварії» Дітмар Крамер,— і я щиро поздоровляю «Динамо», бажаю команді нових успіхів».

ПОЧЕСНІ НАГОРОДИ І ЗВАННЯ

За високі спортивні досягнення, завоювання Кубка володарів кубків європейських країн, за заслуги в розвитку радянського футболу киянську команду «Динамо», а також старших тренерів В. В. Лобановського і О. П. Базилевича нагороджено Почесними Грамотами Президії Верховної Ради УРСР; Грамотами Президії Верховної Ради УРСР нагороджено тренерів О. С. Петрашевського і А. К. Пузача та футболістів О. Блохіна, Л. Буряка, В. Веремєєва, В. Колотова, А. Конькова, В. Матвієнка, В. Мунтяна, В. Онищенко, С. Решка, Є. Рудакова, В. Трошкіна, М. Фоменка.

Минулого року всесоюзний Спорткомітет надав 10 гравцям киянського «Динамо» звання заслужених майстрів спорту, а їхнім наставникам В. В. Лобановському і О. П. Базилевичу — заслужених тренерів СРСР.

КУБОК ЧЕМПІОНІВ

1956, 1957, 1958, 1959, 1960 рр.— «Реал» (Іспанія, Мадрид), 1961 і 1962 — «Бенфіка» (Португалія), 1963 — «Мілан» (Італія), 1964 і 1965 — «Інтернаціонале» (Італія), 1966 — «Реал» (Іспанія), 1967 — «Селтік» (Шотландія), 1968 — «Манчестер Юнайтед» (Англія), 1969 — «Мілан» (Італія), 1970 — «Фейєноорд» (Голландія), 1971, 1972 і 1973 — «Аякс» (Голландія), 1974 і 1975 — «Баварія» (ФРН).

Двадцятий фінал Кубка європейських чемпіонів, як і перший, відбувся в Парижі: тут зустрілися лідери англійського і західнонімецького футболу «Лідс» і «Баварія». Обидві команди не дуже вдало виступали в національних чемпіонатах і зробили все, щоб потрапити до фіналу міжнародного турніру. Майже сімдесят хвилин «Баварія» провела в обороні, стримуючи наступ «Лідса». Долю матчу вирішили дві контратаки західнонімецьких футболістів: на 72-й хвилині півзахисник Рот, одержавши пас від Торстенссона, проштовхнув м'яч повз воротаря «Лідса» Стюарта, а через вісім хвилин Герд Мюллер підтвердив свою репутацію форварда, який забиває найважливіші голи.

«Баварія» виступала в такому складі: Майер, Дернбергер, Андерссон (Вайс), Шварценбек, Беккенбауер, Рот, Торстенссон, Цобель, Мюллер, Хеннесс (Вундер, 40), Капельман.

На жаль, ювілейний, двадцятий фінал Кубка європейських чемпіонів не став великим футбольним святом. Прихильники «Лідса»

непристойно поводитися на стадіоні, хуліганили на вулицях французької столиці.

Близько 200 розбишак були затримані паризькою поліцією. УЄФА дискваліфікувала англійську команду на один розиграш в іграх європейських кубків (до 1978 року).

Успішно подолавши осінні етапи нового, двадцять першого розиграшу, до його чвертьфіналу потрапили чемпіони СРСР, ФРН, Голландії, Іспанії, Франції, Югославії і тогорічний володар Кубка. Жеребкування, яке відбулося 14 січня в штаб-квартирі УЄФА, визначило такі пари: «Бенфіка» (Португалія) — «Баварія» (ФРН), «Динамо» (Київ, СРСР) — «Сент-Етьєнн» (Франція), «Хайдук» (Югославія) — ПСВ (Ейндховен, Голландія), «Боруссія» (Менхенгладбах, ФРН) — «Реал» (Мадрид, Іспанія).

Після чотиримісячної перерви Кубок чемпіонів напочатку березня нагадав про себе. У двосерійних чвертьфінальних матчах те пер високо ціняться стадіони, на яких проводяться повторні зустрічі, що в багатьох випадках гарантує господарям просування вперед. Так сталося й цього разу. Ось результати зустрічей (в дужках результати першого матчу): «Баварія» — «Бенфіка» — 5 : 1 (0 : 0), ПСВ — «Хайдук» — 3 : 0 (0 : 2), «Реал» — «Боруссія» — 1 : 1 (2 : 2), «Сент-Етьєнн» — «Динамо» — 3 : 0 (0 : 2).

Жеребкування назвало такі півфінальні пари: «Сент-Етьєнн» — ПСВ, «Реал» — «Баварія».

КУБОК КУБКІВ

1961 р. — «Фіорентіна» (Італія), 1962 — «Атлетіко» (Мадрид, Іспанія), 1963 — «Тоттенхем Хотспурс» (Англія), 1964 — «Спортінг» (Португалія), 1965 — «Вест Хем Юнайтед» (Англія), 1966 — «Боруссія» (Дортмунд, ФРН), 1967 — «Баварія» (ФРН), 1968 — «Мілан» (Італія), 1969 — «Слован» (ЧССР), 1970 — «Манчестер Сіті» (Англія), 1971 — «Челсі» (Англія), 1972 — «Глазго Рейнджерс» (Шотландія), 1973 — «Мілан» (Італія), 1974 — «Магдебург» (НДР), 1975 — «Динамо» (Київ, СРСР).

Фінал п'ятнадцятого розиграшу відбувся в швейцарському місті Базелі на стадіоні «Сент-Якоб» 14 травня 1975 р. Переможці виступали у такому складі: Є. Рудаков, В. Трошкін, М. Фоменко, С. Решко, В. Матвієнко, В. Мунтян, А. Коньков, Л. Буряк, В. Колотов, В. Онищенко, О. Блохін.

Ось хронометраж базельського фіналу.

1—15-а хвилини. Темп помірний. Динамівці випробовують оборону суперника, посилаючи у прорив на правому фланзі Трошкіна. «Ференцварош» теж веде розвідку. Кияни подають три кутові. Угорці відповідають контратакою. Фоменко вчасно ліквідує загрозу.

Поступово починає відчуватися ігрова перевага «Динамо». З вигідної позиції Блохін не влучає у ворота. Наші футболісти диктують

свій ритм: помірний темп змінюється вибуховими атаками. Угорці намагаються перехопити ініціативу.

Кияни надовго переводять гру на половину поля суперників. На ударну позицію виходить Мунтян. Майстерно обводить двох захисників Блохін, але посилає м'яч вище воріт. Гра лідера радянської команди імponує глядачам. Тиск киян посилюється.

16—30-а хвилини. Обмін кутовими не дає наслідків. Динамівці не зменшують натиску. По воротах б'ють Коньков, Онищенко.

На 17-й хвилині Блохін «вимаює» на себе одразу двох захисників, дає точний пас Онищенкові, і після його удару м'яч нарешті в сітці. 1 : 0. І знову хвиля за хвилею накочуються атаки динамівців на ворота угорських футболістів, виснажуючи захист суперників. Зрештою кияни знижують темп, довго і впевнено контролюючи м'яч у центрі поля. Схоже, що вони накопичують сили для чергового штурму.

31—45-а хвилини. Ніякої загрози ніби не існує. Гра перемістилася в середню частину поля. Та несподівано Колотов спрямовує м'яч Онищенкові, який перебуває біля кута штрафного майданчика угорців. Здавалося б, той має просунутись трохи вперед. А він несподівано для всіх, і насамперед для воротаря угорців, раптово б'є в бік воріт. М'яч під перекладною врізається у сітку. 2 : 0.

Відчайдушна контратака угорців. Рудаков парирує сильний удар, але випускає м'яч із рук. Загрозливу ситуацію ліквідує Фоменко.

46—60-а хвилини. Після перерви в наступ пішли угорці. «Динамо» холонокровно захищається великими силами. Оволодівши м'ячем, кияни не кидаються вперед. Вони прагнуть пригасити спалах атак суперників, і це їм вдається.

Активізується наш головний бомбардир. Якщо в першому таймі найбільшу небезпеку для воріт угорців становив Онищенко, то зараз він затримується в середині поля, а на вістрі атак дедалі частіше з'являється Блохін.

61—75-а хвилини. Кияни диктують свою манеру. Ось вона — аритмія гри у виконанні «Динамо». Уповільнені дії з м'ячем змінює атакуючий вибух.

70-а хвилини. Блохін одержує точний пас від Мунтяна. Форвард у центрі поля набирає швидкість і, перегравши захисників, врівається в штрафний майданчик суперників. Він «витягує» голкіпера праворуч і під гострим кутом спрямовує м'яч у ворота. 3 : 0.

Через хвилину Блохін повторює рейд, але тепер відпасовує м'яч. Здається, угорцям не минути четвертого гола. Та Коньков влучає у воротаря. Темп знову зменшується.

76—90-а хвилини. Всім на стадіоні ясно: кияни виграли з великою перевагою. Арбітр навіть не призначає очевидне пенальті у ворота угорців. «Динамо» наче відпочиває після бурхливих подій.

**КУБОК
УЄФА**

1958 і 1960 рр.— «Барселона» (Іспанія), 1961 — «Рома» (Італія), 1962 і 1963 — «Валенсія» (Іспанія), 1964 — «Сарагоса» (Іспанія), 1965 — «Ференцварош» (Угорщина), 1966 — «Барселона» (Іспанія), 1967 — «Динамо» (Югославія), 1968 — «Лідс Юнайтед» (Англія), 1969 — «Ньюкасл Юнайтед» (Англія), 1970 — «Арсенал» (Англія), 1971 — «Лідс Юнайтед» (Англія), 1972 — «Тоттенхем Хотспур» (Англія), 1973 — «Ліверпуль» (Англія), 1974 — «Фейєноорд» (Голландія), 1975 — «Боруссія» (ФРН).

Фінал Кубка УЄФА складається з двох матчів. Після того, як західнонімецька «Боруссія» на своєму полі не могла зламати оборону голландського клубу «Твенте» (0:0), фахівці й оглядачі віддавали перевагу команді з країни тюльпанів. У першому матчі голландці, вдавнившись до жорстокої опіки по всьому полю, позбавили суперників свободи дій. Тренер «Боруссії» Вайсвайлер пояснював невдачу своєї команди тим, що не виступав головний бомбардир Хейнкес. Здавалось би, відсутність одного, навіть ключового гравця не може мати вирішального значення в матчі класних команд. Однак під час повторної зустрічі в голландському місті Енсхеді Хейнкес довів, що це не завжди буває так.

Голландці безоглядно кинулися в атаку і були за це жорстоко покарані. «Боруссія» перемогла в гостях з рахунком 5:1. Уже на другій хвилині, коли футболісти «Твенте» всією командою перебували на половині поля гостей, контрвипад «Боруссії» закінчився тим, що з подачі Хейнкеса Сімонссен відкрив рахунок. Потім сам Хейнкес проводить три м'ячі.

Лише після цього господарям вдається «розмочити» рахунок. За три хвилини до кінця Сімонссен забиває останній гол у матчі. Тієї ж весни «Боруссія» стала чемпіоном ФРН і восени стартувала в черговому розиграші Кубка європейських чемпіонів.

ЗМІСТ

Два чемпіонати 1976 р.	3	У другому ешелоні	21
Кубок до кубка	4	Спалах «Зірки»	22
Почесні нагороди і звання	6	Колгоспна команда у лізі майстрів	23
Лауреати призів великого футболу 1975 р.	6	Підсумкові таблиці	
Я вдячний команді	8	XXXVII чемпіонату	24
Найкращі футболісти країни	10	Футбольна Європа	30
Лауреати «Золотого м'яча»	10	Олімпійський п'єдестал	34
33 і 22	11	Хто поїде до Аргентини?	35
На думку спортивних журналістів	13	Класики про футбол	37
З послужного списку українських клубів	14	Склади команд вищої ліги	40
Команда з характером	16	Календар ігор вищої ліги	48
Коло, що не замкнулося	18	Склади українських команд першої ліги	51
Переможці і призери чемпіонатів СРСР	19	На шляху до тріумфу	53
Володарі і фіналісти кубка СРСР	20	Календар ігор першої ліги	57
		Календар ігор другої ліги (шоста зона)	63

Составитель Александр Иосифович Черкасский

ФУТБОЛ — 76

Справочник-календарь

(На украинском языке)

Редактор Н. Я. Фірсель. Художні редактори М. Ф. Корміло, О. І. Яцун. Технічний редактор О. Г. Вольвах. Коректор К. І. Кононцова.

БФ 08363. Замовл. 6—598. Здано до набору 9 III 1976 р. Підписано до друку 31/III 1976 р. Формат 70×108¹/₃₂. Тираж 100 000. Обл.-видавн. арк. 3,77. Фіз. друк. арк. 2,25. Умовн. друк. арк. 3,15. Папір тифдручний. Ціна 15 коп.

Видавництво «Здоров'я», м. Київ, вул. Кірова, 7.

Головне підприємство республіканського виробничого об'єднання «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР. Київ, вул. Довженка, 3.